

ROK 2016 POD PATRONATEM PROFESORA WŁADYSŁAWA LATKA

Profesor Władysław Latek urodził się 28 lutego 1916 roku w Skromowicach koło Kocka (powiat Lubartów). W roku 1934, po ukończeniu Państwowego Gimnazjum Męskiego im. Tadeusza Kościuszki w Łukowie, podjął studia na Politechnice Warszawskiej uzyskując absolutorium w 1939 r. Podczas studiów był działaczem Stronnictwa Ludowego oraz Akademickiego Koła Młodzieży „Wici”. Pełnił m.in. funkcję kierownika świetlicy przy Instytucie Oświaty i Kultury im. Stanisława Staszica, zajmował się organizacją życia kulturalnego studentów, również odczytów i wieczorów dyskusyjnych. Prowadził bibliotekę i czytelnię, współredagował zeszyty „Młodej Myśli Ludowej”, w swoich tekstach przeciwstawiał się fali antysemityzmu na polskich uczelniach.

Z chwilą wybuchu wojny powrócił w rodzinne strony, gdzie był świadkiem ostatniej bitwy kampanii wrześniowej stoczonej przez regularne wojsko (Bitwa pod Kockiem, stoczona od 2 do 6 października 1939 r.). To wydarzenie zadecydowało o Jego postanowieniu walki konspiracyjnej, do której przystąpił w roku 1940 w szeregach Batalionów Chłopskich. Działając w organizacji zbrojnej pod pseudonimem „Młot” doszedł do stanowiska zastępcy komendanta BCh na okręg lubartowski. Uczestniczył w scalaniu BCh z AK, a od roku 1943 był delegatem rządu londyńskiego na powiat lubartowski. Działal w PSL nikołajczykowski aż do likwidacji tego stronnictwa w roku 1947.

Po zakończeniu wojny, w roku 1945 złożył egzamin dyplomowy na Politechnice Warszawskiej i rozpoczął pracę zawodową w Lubelskim Międzykomunalnym Związku Elektryfikacyjnym LUBZEL, jako kierownik stacji prób i warsztatu remontowego maszyn elektrycznych oraz transformatorów. W latach 1946–1947 zajmował się projektowaniem i budową maszyn indukcyjnych w firmie „Elektrobot”, a w latach 1949–1950 projektował i nadzorował montaż dużych układów napędowych w Przedsiębiorstwie Robót Elektrycznych.

Od 1 kwietnia 1948 roku rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną w Katedrze Maszyn Elektrycznych Politechniki Warszawskiej na stanowisku starszego asystenta. Kontynuował ją do ostatnich chwil swojego życia, przechodząc

wszystkie szczeble kariery naukowej. W roku 1951 uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych za dysertację pt. *Określenie wielkości charakterystycznych synchronizowanego silnika indukcyjnego na podstawie danych biegu jałowego i danych znamionowych*, promotorem był prof. Bolesław Dubicki. W roku 1955 został mianowany docentem etatowym, w roku 1961 – profesorem nadzwyczajnym, a w roku 1971 – profesorem zwyczajnym. Wykładał przedmioty: *maszyny elektryczne, teoria maszyn elektrycznych, stany nieustalone w maszynach elektrycznych oraz turbogeneratory*. Do każdego przedmiotu przygotował autorski program oraz podręcznik lub skrypt.

Prof. Władysław Latek był twórcą ośrodka naukowo-badawczego, zajmującego się zjawiskami w silnikach i prądnicach dużych mocy, zwłaszcza w turbogeneratorach, a na tej podstawie – ich projektowaniem, analizą stanów przejściowych i stanów ustalonych oraz ich eksploatacją. Był autorem wielu prac naukowych, oraz cennych monografii i podręczników, a w szczególności takich dzieł jak: *Turbogeneratory, Teoria maszyn elektrycznych oraz Badanie maszyn elektrycznych w przemyśle*. Położył duże zasługi na polu kształcenia młodej kadry naukowej, z otwartością i życzliwością przekazując młodszemu kolegom wiedzę i doświadczenie. Był promotorem ponad 20 doktoratów i recenzentem ponad 70 innych dysertacji doktorskich, a także ponad 20 prac habilitacyjnych.

Profesor nie stronił od wyzwań praktyki inżynierskiej. Jego zespół wykonywał rozmaite prace eksperckie i warsztatowe dla jednostek gospodarczych całej Polski. Dochodząco przyczyn awarii i naprawiano układy elektromaszynowe w miejscu ich pracy. Podejmowano się nawet zadań obecnie niewyobrażalnych na uczelni. Na początku lat 60. ubiegłego wieku w hali laboratorium maszynowego przeprowadzono remont generalny generatora synchronicznego o mocy 3 MW z Cukrowni Baborów, czego nikt inny nie chciał się podjąć. Jakiej wiedzy i kunsztu wymagało to zadanie, niech świadczy konieczność samodzielnego skonstruowania niezbędnego wyposażenia warsztatowego, w tym pras do opiekania prętów uzwojenia w mikanicie z lepszem z szelaku naturalnego czy grzałek i ściągaczy do zdjęcia, a następnie ponownego wsunięcia kap na połączenia czołowe uzwojenia wirnika.

Najwięcej uwagi w pracy badawczej Profesor Władysław Latek poświęcił właśnie turbogeneratorom. W tej dziedzinie był organizatorem i wieloletnim konsultantem pracowni turbogeneratorów Instytutu Energetyki. Współpracował z Zakładami DOLMEL we Wrocławiu w zakresie konstrukcji turbogeneratorów oraz z wieloma elektrowniami w zakresie eksploatacji tych maszyn.

W Politechnice Warszawskiej pełnił liczne funkcje kierownicze: był prodziekanem i dziekanem Wydziału Elektrycznego, kierownikiem Zakładu

Maszyn Elektrycznych Dużych Mocy oraz dyrektorem Instytutu Maszyn Elektrycznych. Był członkiem Prezydium Komitetu Elektrotechniki PAN oraz długoletnim przewodniczącym Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów PAN. Zasiadał w radach naukowych wielu instytutów, przede wszystkim Instytutu Elektrotechniki w Międzyzlesiu i Instytutu Energetyki w Morach. Był też członkiem rad naukowych Branżowego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Maszyn Elektrycznych BOBRME KOMEL w Katowicach, Instytutu Układów Elektromaszynowych Politechniki Wrocławskiej i członkiem Komitetu Nagród Państwowych. Był długoletnim przewodniczącym Komisji Normalizacyjnej Maszyn Elektrycznych przy BOBRME KOMEL oraz Komisji Normalizacyjnej Małych Maszyn Elektrycznych w Instytucie Elektrotechniki.

Angażował się w realizowanie istotnych prac na zlecenie przemysłu – producentów oraz użytkowników maszyn elektrycznych i układów napędowych. To Władysławowi Latkowi środowisko elektrotechników maszynowców zawdzięcza swe coroczne spotkania – Sympozja Maszyn Elektrycznych SME, organizowane nieprzerwanie od 1965 roku.

W działalności społecznej przejawiał szczególną aktywność w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich. Był wieloletnim przewodniczącym Komisji w Oddziale Warszawskim SEP, prezesem Oddziału w latach 1966-1968, członkiem Zarządu Głównego SEP i przewodniczącym Komisji Zagranicznej w latach 1969-1978. W 1984 roku za działalność stowarzyszeniową otrzymał godność Członka Honorowego SEP.

Profesor Władysław Latak zmarł 18 października 1991 roku i został pochowany na warszawskich Powązkach Wojskowych.

Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich, na wyjazdowym posiedzeniu w Toruniu w dniu 19 listopada 2015 r., podjął uchwałę o ustanowieniu roku 2016 Rokiem Profesora Władysława Latka.

Źródła:

1. Koziej E., Urbański W.: Władysław Latak (1916-1991). [W:] *Polacy zastąpieni dla elektryki*, pod red. J. Hickiewicza, PTETiS, Warszawa 2009.
2. W. Urbański: 90 lat nauczania maszyn elektrycznych w Politechnice Warszawskiej. Zeszyty Problemowe – Maszyny Elektryczne, nr 83/2009.